

הנהיגות למחברים (מהדורה המיטית)

הכיתה: ורדה לנרד

תוכן העניינים

הגשת כתב-היד למערכת

הכנת כתב-היד לדפוס:

I. גוף המאמר

- א. פרקי משנה
- ב. כתיב
- ג. פיסוק
- ד. קיצורים וראשי תיבות
- ה. מספרים
- ו. תאריכים
- ז. הדגשות
- ח. מובאות
- ט. תעתיק מלועזית
- י. ציונים ביבליוגרפיים

II. הערות השוליים

א. דרכי ציון ההערות בגוף המאמר

ב. הציונים הביבליוגרפיים

- 1. כללי
- 2. מראי מקום במקרא ובספרות חז"ל
- 3. מראי מקום בספרים חיצוניים ובמקורות קלסיים וכנסיתיים
- 4. ספרים
- 5. מאמרים בכתבי-עת
- 6. מאמרים כקבצים
- 7. מאמרים בספרי זיכרון ובספרי יובל
- 8. עבודות דוקטור ועבודות מוסמך
- 9. מילונים ואנציקלופדיות
- 10. תעודות
- 11. עיתון יומי

ג. שונות

- 1. הערת כוכבית
- 2. הפניה חוזרת למראה מקום
- 3. ציון מאמרים וספרים אחרים
- 4. רשימות ביבליוגרפיות

III. טבלאות, שרטוטים, איורים

נספח: כללי התעתיק מערכית לעברית

כללים להגשת כתב יד של מאמר למערכת 'קתדרה'

- קתדרה הוא כתב עת "שפיט" (Journal Refereed) והמאמרים המוגשים לפרסום מבוקרים על ידי עורך אחראי ולפחות שני קוראים-עמיתים הבקיאים בתחום המחקר. המאמרים עוברים עריכה לשונית קפדנית ולכל מאמר נוספים איורים מתאימים ושער מיוחד.
- א. ככלל רצוי שהיקף המאמר לא יעלה על 10,000 מילים (כולל הערות השוליים).
- ב. כתב-היד יוגש בתוכנת וורד (Word), כקובץ נלווה בדואר אלקטרוני לכתובת: cathedra@ybz.org.il.
- ג. יש להקליד את הטקסט כולו (לרבות נספחים והערות על פי שיטת קתדרה), ברווח של שורה וחצי.
- ד. הערות השוליים יופיעו בתחתית העמוד או בסוף המאמר.
- ה. עמודי המאמר, ההערות והנספחים ימוספרו מספור רציף.
- ו. לכתב-היד יצורפו איורים: תצלומים, ציורים, שרטוטים והעתקי תעודות, הנדרשים לצורך הבנתו. במידה והאיורים "כבדים" מומלץ לצרפם במצגת Power Point.
- ז. תצלומים המצורפים לכתב היד צריכים להיות באיכות טובה, רצוי בגודל של גלויה לפחות.
- ח. יש לצרף לכתב היד:
שם המחבר וכותרת המאמר באנגלית.
תמצית המאמר (בעברית עד 150 מילים, ובאנגלית עד 200 מילים).
הכתובת האקדמית (אם ישנה כזאת).
הכתובת הפרטית ומספרי טלפון ופקס' להתקשרות דחופה וכתובת דואר אלקטרוני.
- ט. אם יאושר המאמר לפרסום לאחר תהליך השיפוט המערכת תמציא למחבר את כתב-היד לאחר עריכתו הלשונית לביקורת חוזרת ולהשלמת פרטים חסרים. אין להכניס בשלב זה שינויים נוספים על אלה הנדרשים על ידי המערכת.
- י. האחריות לדיוק היא בראש ובראשונה על המחבר, במיוחד במובאות, במראי מקום, בשמות, בתאריכים ובמספרים.
- יא. האחריות המשפטית למאמר מוטלת על המחבר, זאת בכל מקרה שבו תוגש תביעה נגד 'יד יצחק בן-צבי' מחמת הפרסום.
- יב. המחבר מעביר את זכויות הפרסום במאמר בכל דרך (הדפסה, פרסום, מדיה אלקטרונית וכו') ל'יד יצחק בן-צבי' ללא כל שיוור. פרסומו בבמות אחרות מותנה בקבלת אישור מערכת 'קתדרה' והנהלת 'יד יצחק בן-צבי'.
- יג. הפרסום ב'קתדרה' חייב להקדים פרסום של המאמר בכל בימה אחרת ובכל שפה שהיא.

הכנת כתב-היד לדפוס

I. גוף המאמר

א. פרקי משנה

- * יש לחלק את המאמר לפרקי משנה ולקבוע את כותרותיהם.
- * יש להימנע מריבוי סוגים של כותרות משנה.
- * בסוף הכותרת אין להטיל נקודה.

ב. כתיב

- * הכתיב מושתת על כללי הכתיב המלא לפי כללי הכתיב חסר הניקוד של האקדמיה ללשון העברית (לשוננו לעם, הוברת מיוחדת [טבת התשס"ב]).
- * במקרים של חשש מקריאה דו-משמעית או לא נכונה (מילים ושמות לועזיים) כדאי לנקד ניקוד חלקי, אך בדרך כלל יש להשתדל להימנע מניקוד. במקרה של שמות לועזיים, רצוי לציין בסוגריים בעת הופעתו הראשונה של השם את הכתיב הלועזי.

ג. פיסוק

- * יש לנהוג על פי כללי הפיסוק של האקדמיה ללשון העברית (לשוננו לעם, הוברת מיוחדת [טבת התשס"ב]).
- * אין להטיל נקודה בסוף פסקה או הערה המסתיימת בלועזית.
- * יש להשתמש במירכאות בודדות לציון דיבור ישיר, מובאות קצרות, שמות ספרים, כתבי-עת, מאמרים, מהזות, סיפורים, שירים וכיוצא באלה המובאים ברצף הטקסט, שמות מוסדות וכן מילה או ביטוי שאינם משמשים במשמעותם הרגילה, למשל: ביאליק בשירו 'החתמיד'. מירכאות כפולות יכתבו רק אם יש לשים במירכאות מילה, משפט או קטע הכלולים כבר במירכאות.

ד. קיצורים וראשי תיבות

- * יש להימנע מקיצורים ומראשי תיבות בגוף המאמר, למעט במקרים שהם נהגים בדרך כלל כמילה, כגון: חז"ל, דמטכ"ל, האו"ם, חו"ל.
- * אין לכתוב ראשי תיבות בלועזית בתעתיק עברי, אלא אם כן הצורה העברית מקובלת, למשל: אונסקו"פ; ראשי תיבות בלועזית ייכתבו בלי נקודה, למשל: PEF; ראשי תיבות בלועזית הנהגים במקור כרצף של שמות אותיות אפשר לכתבם בצורה זו, למשל: די-זי-טי.
- * שמות פרטיים ייכתבו במלואם באזכורם הראשון בגוף המאמר. אם יש לאדם יותר משם פרטי אחד אפשר לכתוב רק את השם הפרטי הראשון במלואו והשם (או השמות) הבאים (יכתבו) בראשי תיבות, למשל: יהושע פראוור, ויליאם פ' אולברייט. באזכורים נוספים בהמשך המאמר יש להסתפק בשם המשפחה בלבד.

ה. מספרים

- * מספרים יש לכתוב במלואם, מימין לשמאל, למשל: בשנים 322-326 (ולא: 322-322).

* המספרים 1-99 ייכתבו בדרך כלל במילים, ושאר המספרים ייכתבו בספרות, אך בפסקה שבה מופיעים נתונים מספריים רבים, רצוי לכתוב את כולם בספרות.

ו. תאריכים

* תאריכים יש לכתוב במלואם, למשל: 22 בפברואר 1954; או: י"ח בתשרי תש"ם.
 * תאריך משלים יש לציין בסוגריים עגולים, למשל: י"ח בתמוז תשכ"ו (6 ביולי 1966).
 * ברישום מניין שנים לספירה הכללית יש להזדקק לציונים לפסה"ג, לסה"ג. ברישום מניין שנים להג'רה יש לציין זאת במפורש, למשל: שנת 56 להג'רה, או שנת 56 (ה).

ז. הדגשות

* יש להמעיט ככל האפשר מהדגשות בגוף המאמר. הדגשות יודפסו בעברית באות עבה, ובלועזית – באות נטויה (*italics*).

ח. מובאות

* מובאות צריכות להיות זהות לחלוטין, בכתיבן, בלשונן ובפיסוקן, למקור המצוטט. כל סטייה – הסבר, תוספת, הדגשה וכדומה – יש לציין במפורש בסוגריים מרובעים, למשל: 'בהשפעתו של ב"י [בריהודת] נועד כאן מנין אנשים ונשבעו לדבר בינם לבין עצמם רק עברית [ההדגשה שלי], בין בשבת ובין בחול, בבית וברחוב'.
 * מובאות קצרות מארבע שורות יובאו במירכאות (לא כפולות). מובאות ארוכות, בנות ארבע שורות ויותר, יווחו פנימה (indent) ויובאו ללא מירכאות.
 * יש להימנע ככל האפשר ממובאות ארוכות בלועזית.
 * לאהר כל מובאה בלועזית יש להוסיף את תרגומה בסוגריים עגולים, למעט מובאות באנגלית, שאין צורך להביא גם את תרגומן. אם במובאה בעברית יש מילים אהדות בשפה זרה, יש להוסיף את תרגומן בתוך המובאה בסוגריים מרובעים.
 * פסיחות במובאות יש לציין בשלוש נקודות בסוגריים מרובעים, למשל: 'אדריאנוס מתואר בספרות התלמודית בצורה אמביוואלנטית [...] יותר משיש בדברים כדי לבטא את התסכול והזעם שנגרמו לעם כתוצאה ממהלכיו המדיניים'.
 * מראי מקום למובאות ייכתבו בהערות השוליים, ולא יינתן מראה מקום בגוף המאמר למעט לפסוקי מקרא.

ט. תעתיק מלועזית

* בתעתיק מילים ושמות לועזיים משפות אירופיות יש להשתדל לשקף את ההגייה המקובלת בשפת המקור המתועתק. לציון התנועות e, a, o מוטב למעט ככל האפשר באמות קריאה ולהיעזר במידת הצורך בסימני פיסוק. בתעתיק מערבית יש להשתמש בכללי התעתיק מערבית לעברית שקבעה האקדמיה ללשון העברית (ההלטות בדקדוק ומילים בשימוש כללי, ירושלים תשנ"ה, עמ' 8-9) וראו פירוט להלן בנספח בסוף ההנהיות כאן.
 * שמות ספרים לועזיים הנזכרים ברצף הטקסט ייכתבו בדרך כלל בתרגום לעברית, אך שמות כתיבת ועיתונים ייכתבו בתעתיק או במקור.

י. ציונים ביבליוגרפיים

* יש להימנע משילוב ציונים ביבליוגרפיים בגוף המאמר; מקומם בהערות השוליים.

I. הערות השוליים

- ג. דרכי ציון ההערות בגוף המאמר
- * בגוף המאמר יש לכתוב את מספרי ההערות בספרות עליות, ללא סוגר, לאחר סימן פיסוק או גרש (אך לפני קו מפריד), למשל: לאחר מותו של הורדוס התחדשה טביעת המטבעות בעיר. 70 רצוי לציין את מספר ההערה בסוף משפט או בסוף פסקה, כדי שלא לקטוע את רצף הקריאה.
  - * מספר הרומז למראה מקום של מובאה יבוא בסופה, למשל: כדברי צ'רצ'יל: ... 44 ולא: כדברי צ'רצ'יל: 44 ...
  - * ההערות ימוספרו במספור רצוף, ללא חלוקות משנה (לא: 4, 22* וכדומה).
  - * אין לכתוב הערה לכותרת, למעט הערת כוכבית (ראו להלן).

ב. הציונים הביבליוגרפיים

1. כללי
  - * פרסום הנזכר לראשונה יובא על כל פרטיו, במתכונת שתפורט להלן.
  - * אם הפרסום מצוי הן בעברית והן בשפות אחרות, יועדף הנוסח העברי, בתנאי שהוא כולל את האסמכתא הנדרשת.
  - * את המילים 'ראו', 'עיינו', 'השוו' וכיוצא באלה יש לכתוב במלואן, אחריהן יבואו נקודתיים. יש להשתמש במילים טכניות בעברית ולא בלועזית, למשל: במיוחד (ולא: esp.), השוו (ולא: cf.).
2. מראי מקום במקרא ובספרות חז"ל
  - * אין לקצר שמות של ספרי מקרא. מספרי הפרקים והפסוקים יצינו באותיות ללא גרש או גרשיים. בין מספר הפרק למספר הפסוק או הפסוקים יבוא פסיק. ניתן לציין מראי מקום בגוף המאמר. למשל: בראשית א, יד; שמואל א י, יא.
  - * גם במראי מקום מן הברית החדשה ומן הקוראן יש לרשום את מספרי הפרקים (או הסורות) והפסוקים באותיות ללא גרש או גרשיים (אפשר גם להפנות לסורות על פי שמותיהן, אך יש לנקוט אהת מן השיטות בעקביות). בין מספר הפרק (או הסורה) למספר הפסוק או הפסוקים יבוא פסיק. אם מצטטים מחיבורים אלה יש לציין את התרגום שעליו מסתמכים; שם המתרגם יכתב בסוגריים עגולים, למשל: טורה א, כד (תרגום ריבלין).
  - * דוגמאות למראי מקום בספרות חז"ל:
    - משנה, ראש השנה א, ב;
    - בבלי, סנהדרין ד ע"א;
    - ירושלמי, ראש השנה ב, ג (נח ע"א);
    - תוספתא, ראש השנה כ, א (מהדורת ליברמן, עמ' 311);
    - בראשית רבה כו, ה (מהדורת תיאודור-אלבק, עמ' 247);
    - מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי, ויסע, כ (מהדורת אפשטיין-מלמד, עמ' 164).

3. מראי מקום בספרים היצוניים ובמקורות קלסיים וכנסייתיים * מראי מקום במקורות אלה ייכתבו במתכונת כפולה: מראה מקום בחיבור על פי חלוקתו הקדומה (ספר, פרק, פרשה, סימן וכדומה), ולאחר מכן בסוגריים מראה מקום במהדורה או בתרגום שעליהם הסתמך המחבר (מספרין [עמודים]). בהפניה למהדורה או לתרגום מוכרים די בציון שם המהדיר או המתרגם ושם הסדרה שבה ראה החיבור אוד. במקרים אחרים יש לציין גם את ראשי תיבות שמו הפרטי של המהדיר או המתרגם, את כותרת הספר ואת מקום הפרסום ושנת הפרסום. למשל:

חשמונאים ב יב, יג (תרגום הרטום, עמ' 58)

בן סירא נ, א–ד (מהדורת סגל, עמ' שמ–שמא)

יוסף בן מתתיהו, קדמוניות, ט, יא, ב, 236–237 (תרגום שליט, עמ' 335)

Plinius, *Historia Naturalis*, VII, 65 (ed. Mayhoff, II, p. 23)

Eusebius, *Onomastikon*, 'Dan' (ed. Klostermann [GCS, 11, 1], p. 76)

Socrates, *Historia Ecclesiastica*, I, 17 (PG, 67, col. 117)

ויטרוביוס, על אודות האדריכלות, ח, ג, 8 (תרגום ר' רייך, תלאביב תשנ"ז, עמ' 180)

4. ספרים

א. סדר הפרטים

* שם המחבר, כותרת הספר: כותרת משנה, מספר המהדורה, מספר הכרך: כותרת הכרך, שם העורך / המהדיר ו/או המתרגם (הסדרה ומספר הכרך בסדרה), מקום ההוצאה ושנת ההוצאה, מספרי העמודים או הטורים, מספרי ההערות, האיורים, הלוחות, הטבלאות, המפות, הנספחים, התעודות או הכתובות שאליהם מכוונת ההפניה.

ב. שם המחבר

* שם המחבר ייכתב כפי שהוא מופיע בשער הספר.

* השם הפרטי ייכתב בראשי תיבות לפני שם המשפחה, למשל: מ' גיל; ח"ה בךששון. בלועזית יש לכתוב את האות הראשונה של השם הפרטי ולאחריה נקודה, ואם למחבר שמות פרטיים אחדים יש לכתוב את האות הראשונה של כל אחד משמותיו ואחרי כל אות נקודה, למשל: M.D. Herr. אם שני העיצורים הראשונים בשם מהווים הגה אחד יש להביא את שניהם, למשל: Th. Cole

* אם לספר יש שניים או שלושה מחברים יש להיזקק בעברית לזו"ז החיבור ובלועזית לסימן & לפני שם המחבר האחרון, למשל: ג' ביגר, נ' ליפשיץ וח' פרץ; K.M. Stern, E. Sutton et al. אם יש יותר משלושה מחברים יש להיזקק למילה ואחרים, ובלועזית — et al. אחרי השם הראשון, למשל: מ' שטרן ואחרים; D. Chen et al.

* אחרי שם המחבר או שמות המחברים יבוא פסיק.

ג. כותרת הספר

* כותרת הספר תיכתב כלשונה בשער, ללא קיצורים וללא השמטות, למשל: חלוקת ארץ־ישראל בתקופת המקרא, ולא: חלוקת א"י בתקופת המקרא. כותרת ספר בלועזית תיכתב באות נטויה (*italics*).

* כותרת ספר בשפה לועזית לא שכיחה (כגון שפות סלוויות) תיכתב בשפת המקור, ויצורף לה תרגום בסוגריים עגולים, למשל: T. Kegel, *Dziennik z pielgrzymki de Ziemi Świętej* (יומן עלייה לרגל לארץ הקודש) Peplin 1873

* כותרת ספר בערבית אפשר לכתוב בתעתיק עברי או לטיני, למשל: מזיי א'דין א'נווי, כתאב אלאדיכאר, קהיר 1323 (ח).

* יש לכתוב גם כותרת משנה של ספר. ביץ כותרת הספר לכותרת המשנה יפרידו נקודתיים, למשל: א' הטל, יהדות צפון־אפריקה: ביבליוגרפיה, ירושלים תשל"ג.

* האות הראשונה בכותרת ספר באותיות לטיניות ובכותרת משנה תיכתב תמיד באות גדולה (capital letter), ומלבד זאת בכותרות ספרים באנגלית ייכתבו באות גדולה שמות עצם, שמות תואר, פעלים, תוארי הפועל וכינויי קניין; בכותרות ספרים בגרמנית ייכתבו באות גדולה שמות עצם בלבד; ובכותרות ספרים בצרפתית, באיטלקית ובספרדית ייכתבו רק שמות פרטיים באות גדולה. כללים אלה חלים גם על כותרות מאמרים ועל שמות סדרות.

* אחרי כותרת הספר יבוא פסיק.

ד. מספר המהדורה

* בהפניה למהדורה שאינה המהדורה הראשונה של ספר ייכתב מספר המהדורה בספרה עילית בצמוד לכותרת הספר ואחריה יבוא פסיק, למשל: א"א אורבך, חז"ל: פרקי אמונות ודעות⁴, ירושלים תשל"ח. בדרך כלל אין צורך לציין מספר הדפסה של ספר שלא נעשו בה שינויים של ממש.

* בהפניה לדפוס צילום, זהה למקור, יש לכתוב את מקום הוצאתו ושנת הוצאתו ובסוגריים עגולים את מקום הוצאתו ושנת הוצאתו של הספר המצולם, למשל: י' בריל, יסוד המעלה, ירושלים תשל"ח (מגוצא תרמ"ג), עמ' 68; E.R. Bevan, *The House of Seleucus*, I, London 1966 (London 1902), pp. 61, 63, 232

ה. מספר הכרך

* מספר הכרך יצוין ללא המילים כרך, vol. וכדומה. בספר עברי ייכתב מספר הכרך באותיות עבריות, ללא גרש; בספר לועזי — בספרות רומיות, למשל: E. Brünnow & A. von Domaszewski, *Die Provincia Arabia*, III, Strassburg 1909

* אם קיימת חלוקת משנה של הכרכים יש לציין באופן מלא, למשל: ב"צ דינוור, ישראל בגולה, א, ספר שלישי.

* אחרי מספר הכרך יבוא פסיק.

* אם יש לכרך כותרת יש לרשום לאחר מספר הכרך נקודתיים ולאחריהן לכתוב את כותרתו, למשל: M. Stern, *Greek and Latin Authors on Jews and Judaism*, I: *From Herodotus to Plutarch*, Jerusalem 1974

ו. העורך / המהדיר ו/או המתרגם

* לפני שם העורך/המהדיר ו/או המתרגם יש לכתוב מהדורת, בעריכת, תרגם, ed., trans. וכדומה, למשל: י"מ אלבוגן, התפילה בישראל בהתפתחותה ההיסטורית, בעריכת י' היינימן, תרגם י' עמיר, תל־אביב תשל"ב; Kyrillos von Skythopolis, *Vita Euthymii*, éd. E. Schwartz, Leipzig 1939

* אחרי שם העורך / המהדיר ו/או המתרגם יבוא פסיק.
* לציון שמות עורכי קבצים ראו להלן, סעיף 6.

ז. הסדרה

* שמה של סדרה ומספר הכרך בה ייכתבו לאחר שם הספר בסוגריים עגולים; בין שם הסדרה למספר הכרך וכן לאחר הסוגר השני יבואו פסיקים; מספר הכרך בסדרה עברית יכתב באותיות עבריות או בספרות, ובלועזית — בספרות (רגילות), למשל: ' ידן, הממצאים מימי בריכותבא במערת האיגרות (מחקרי מדבר יהודה, א) ירושלים תשכ"ג.
* אם מושם הדגש על שם הסדרה, יבוא שמה לפני שם הכרך; במקרה זה יבואו נקודתיים לפני שם הכרך, ללא סוגריים, למשל: R. Pfister & L. Bellinger, *The Excavations at Dura-Europos, II: The Textiles*, New Haven 1945

ה. מקום ההוצאה

* מקום ההוצאה של ספר ייכתב כפי שהוא מופיע בשער הספר, אך שמות מקומות בעברית יתוקנו לצורה המקובלת היום, למשל: ניו יורק (במקום: נויארק), ונציה (במקום: וניציאה). אם יצא הספר בשני מקומות תבוא ביניהם בעברית וי"ו החיבור ובלועזית — & למשל: London & Leiden
* אם לא נזכר מקום ההוצאה בשער הספר או במקום אחר בספר יש לציין זאת במפורש בסוגריים מרובעים: בעברית [ת"מ], חסר מקום דפוס; ובלועזית [n.p.], כלומר no place. אם המקום ידוע אך אינו נזכר בשער הספר יש לכתבו בסוגריים מרובעים, למשל: [וילנה]; ואם המקום משוער יש להוסיף לשם המקום סימן שאלה, למשל: [וילנה?].
* בין מקום ההוצאה לשנת ההוצאה לא יבוא סימן פיסוק.

ט. שנת ההוצאה

* שנת ההוצאה של ספר עברי תיכתב בתאריך עברי, להוציא מקרים שבהם מופיע בשער הספר תאריך לועזי בלבד.
* לציון שנות הוצאתה של סדרה, אנציקלופדיה וכדומה שטרם דאו אור כל כרכיה יש לכתוב את שנת ההוצאה של הכרך הראשון ולאחריה קו טווה (n-dash).
* דין שנת הוצאה שאינה נזכרת בשער הספר כדין מקום הוצאה שלא נזכר: בעברית [ת"ש], חסרה שנת דפוס; ובלועזית [n.d.], כלומר no date. אם שנת ההוצאה אינה נזכרת אך המהבר יודע אותה יש לכתבה בסוגריים מרובעים, למשל: [ת"רמ"ט]; ואם השנה משוערת בלבד יש להוסיף סימן שאלה, למשל: [ת"רמ"ט?].
* אחרי שנת ההוצאה יבוא פסיק.

י. מספרי פרקים או כותרותיהם

* אין להפנות לפרקים של ספר (על פי מספריהם או כותרותיהם), אלא יש לציין את מספרי העמודים שאליהם מכוונת ההפניה. רק בהפניה לספר שטרם ראה אור, ושעמודיו טרם מוספרו, אפשר להפנות לפרקים (ים) מתוכו, ויש להקדים למספר הפרק את המילה פרק(ים) או chap., chaps.

- יא. מספרי העמודים או הטורים
 * למספרי העמודים שאליהם מכוונת ההפניה יש להקדים את הציון עמ' (הן לעמוד הן לעמודים) ובלועזית (בכל השפות) — p. (לעמוד בודד) ו-pp. (לשני עמודים ויותר). למספרי טורים יש להקדים את הציון: טור(ים), col., cols.
 * מספרי העמודים והטורים ייכתבו במלואם — בעברית מימין לשמאל ובלועזית משמאל לימין, למשל: עמ' 1217–1219; 189–193 cols. יש להימנע מקיצורים כגון ואילך או, f., ff.
 * בסוף סדר הפרטים של מראה המקום תבוא נקודה. אם נותרו עוד פרטים, כגון הערות או איורים, יבוא אחרי מספרי העמודים פסיק, והנקודה תבוא אחרי פרטים אלה.
 יב. מספרי ההערות, האיורים, הלוהות, הטבלאות, המפות, הנספחים, התעודות או הכתובות
 * להפניה להערה או להערות יש להקדים בעברית את המילה הערה, הערות, ובלועזית — n. (חנ.)
 * להפניה לאיורים, ללוה(ות) לטבלה/טבלאות, למפה/מפות או לנספח(ים) יש להקדים בעברית איור(ים), לווח(ות), טבלה/טבלאות, מפה/מפות, נספח(ים), ובלועזית — ill(s), fig(s), pl(s), map(s), table(s), app(s).
 * להפניה לתעודות או לכתובות יש להקדים בעברית מס', ובלועזית — no.

5. מאמרים בכתבי-עת

- א. סדר הפרטים
 * שם המחבר, כותרת המאמר במירכאות (לא כפולות), כותרת כתבי-העת, מספר הכרך, מספר החוברת (תאריך הפרסום), מספרי העמודים שאליהם מכוונת ההפניה, למשל: ב' מזר, 'כתובת על רצפת בית הכנסת בעין גדי', תרביץ, מ (תשל"א), עמ' 18–25; H. Busse, 'The Sanctity of Jerusalem in Islam', *Judaism*, 17 (1968), p. 457
 * לרישום מראה מקום בעיתון יומי ראו להלן, סעיף 11.
 ב. שם המחבר
 * שם מחבר מאמר ייכתב כשם מחבר ספר, ראו לעיל, סעיף 4.
 * אחרי שם המחבר יבוא פסיק.
 ג. כותרת המאמר
 * כותרתו של המאמר תיכתב במלואה ותובא במירכאות (לא כפולות).
 * אחרי שם המאמר יבוא פסיק.
 ד. כותרת כתבי-העת
 * כותרת של כתבי-עת בלועזית תיכתב באות נטויה (*italics*).
 * כותרת של כתבי-עת ידוע בחקר תולדות ארץ-ישראל או כותרת כתבי-עת החוזרת פעמים אחדות במאמר תיכתב בקיצור (ראו: רשימת קיצורים בעמ' 214).
 * אחרי שם כתבי-העת יבוא פסיק.

ה. מספר הכרך
 * מספר הכרך יצוין ללא המילים כרך, vol. וכדומה. בכתבי־עת עבריים ייכתב מספר הכרך באותיות עבריות או בספרות (רגילות), כמופיע בשער כתבי־העת; בכתבי־עת לועזיים – תמיד בספרות (רגילות).

ו. מספר החוברת
 * יש לציין את מספר החוברת בכתבי־עת הרואה אור בחוברות ולא בכרכים או בכתב עת שרכיו מחולקים לחוברות, ושמספור העמודים מתחיל מחדש בכל חוברת (ובמקרה זה ייכתב מספר החוברת לאחר מספר הכרך, ובין מספר הכרך למספר החוברת יבוא פסיק).

ז. תאריך הפרסום
 * תאריך הפרסום ייכתב כפי שהוא מופיע בשער החוברת ויירשם בסוגריים עגולים.
 * אחרי הסוגר השני יבוא פסיק.

ח. מספרי העמודים, ההערות, האיורים, הלוחות, הטבלאות, המפות, הנספחים, התעודות או הכתובות
 * אלה ייכתבו בהפניה לכתבי־עת כבהפניה לספר.

6. מאמרים בקבצים
 * סדר הפרטים: שם מחבר המאמר, כותרת המאמר במירכאות (לא כפולות), שם עורך הקובץ ואחריו (עורך) או (ed.), כותרת הקובץ, מקום הוצאה ושנת הוצאה, מספרי העמודים שאליהם מכוונת ההפניה, למשל: 'י' היינימן, 'קבע וחידוש בתפילה היהודית', ג"ח כהן (עורך), התפילה היהודית: המשך וחידוש, ירושלים תשל"ח, עמ' 75–85, Y. Tsafir, 'The Byzantine Setting and its Influence on Ancient Synagogues', L.I. Levin (ed.), *The Synagogue in Late Antiquity*, Philadelphia 1987, pp. 147–157

7. מאמרים בספרי זיכרון ובספרי יובל
 * הפניה למאמר בספר זיכרון או בספר יובל תיכתב כהפניה למאמר בקובץ, ראו לעיל, סעיף 6. אם בכותרת הספר לא נזכר שמו של האדם שלכבודו הוצא יש להזכירו לאחר הכותרת בסוגריים עגולים, למשל: 'י' רצהבי, 'איגרות יהודי תימן לר' חיים נחום ז"ל', 'י' רפאל (עורך), ספר מרגליות (מאמרים ומחקרים לזכרו של הרב ראובן מרגליות ז"ל), ירושלים תשל"ג, עמ' רעט; P. Brock, 'A Monothelite Florilegium in Syriac', C. Laga, J.A. Muniz & L. van Rompey (eds.), *After Chalcedon: Studies in Theology and Church History offered to Prof. A. van Ruy, Louvain 1985, pp. 37–38*

8. עבודות דוקטור ועבודות מוסמך
 * סדר הפרטים: שם המחבר, כותרת העבודה במירכאות (לא כפולות), עבודת דוקטור (ובלועזית Ph.D. dissertation) [או: עבודת מוסמך (ובלועזית M.A. thesis)], שם האוניברסיטה, שנת ההגשה, מספרי העמודים שאליהם מכוונת ההפניה, למשל: 'י' ישי, 'סיעתיות בתנועת העבודה בישראל', עבודת דוקטור, האוניברסיטה העברית בירושלים, תשל"ט, עמ' 143–144; ג' שמיר,

'קריית ענבים: גיאוגרפיה ישובית של משק הררי', עבודת מוסמך, האוניברסיטה העברית בירושלים, תש"ל, עמ' 20.

9. מילונים ואנציקלופדיות
* סדר הפרטים: כותרת הערך במירכאות, כותרת המילון או האנציקלופדיה, מספר המהדורה, מספר הכרך, מספרי העמודים או הטורים שאליהם מכוונת ההפניה, למשל: 'רוח', מילון בן-יהודה, יג, עמ' 6482; 'יבום וחליצה', א"ע, יט, טורים 120-122.
* לפני שם הערך ייכתב שמו של מחבר הערך, אם יש לכך חשיבות, למשל: M. Sharon, 'Khalil', *EP*, IV, cols. 954-961

10. תעודות
* סדר הפרטים: שם הכותב, כותרת התעודה במירכאות או תיאורה, תאריך התעודה, שם הארכיון, פרטי התיק, למשל: מ' אוסישקין אל א' ורבורג, 22 בדצמבר 1906, אצ"מ, L1/25; תזכיר של ל' כהן, 'לגורל יחסינו עם העם הדרוזי', 2 בנובמבר 1937, אצ"מ S25/3539; " סגל אל משרד המושבות, 19 ביולי 1940, PRO, CO 733/418/75094

11. עיתון יומי
* סדר הפרטים: שם המחבר, כותרת הידיעה או המאמר במירכאות, כותרת העיתון, תאריך הפרסום המלא, מספרי העמודים, למשל: ד' בן-גוריון, 'רשימותיו של אזרח', דבר, ט"ו באב תשט"ו.
* הפניה לשבועון יכולה להיכתב כהפניה לעיתון יומי או כהפניה לכתבי-עת, אך יש לנקוט אהת משתי האפשרויות בעקביות.

ג. שונות

1. הערת כוכבית
* הערה שעניינה דברי תודה או הסבר על מהות המאמר תוכא בראש ההערות ותצוין בכוכבית, למשל: * מאמר זה הוא נוסח מורחב של הרצאה שנשאתי בכינוס...
2. הפניה חוזרת למראה מקום
* הפניה חוזרת למראה מקום זהה לחלוטין בכל פרטיו בהערה סמוכה לזו שבה הופיע לראשונה תיכתב במתכונת: גרוס (שם).
אם מספרי העמודים בהפניה החוזרת שונים מאלה שבהפניה הראשונה תיכתב ההפניה במתכונת: גרוס (שם), עמ' 25.
* הפניה חוזרת למראה מקום זהה לחלוטין בכל פרטיו בהערה שאינה סמוכה לזו שבה הופיע לראשונה תיכתב במתכונת: גרוס (לעיל, הערה 2).
אם מספרי העמודים בהפניה החוזרת שונים מאלה שבהפניה הראשונה תיכתב ההפניה במתכונת: גרוס (לעיל, הערה 2), עמ' 34-36.

3. ציון מאמרים וספרים אחדים

- * לציון מספר מאמרים או ספרים בהערה אחת יש להיזקק לנקודה ופסיק בין פריט לפריט, למשל: ש' ייבין, מלחמת ברכוכבא, ירושלים תשי"ב, עמ' 135; מ' אבייונה, אטלס כרטא לתקופת בית שני, המשנה והתלמוד, ירושלים 1974, עמ' 38.
- * הוא הדין לציון מאמרים או ספרים של אותו מחבר בהערה אחת; במקרה כזה כל פריט חדש ייפתח בעברית בתיבה הנ"ל ובלועזית — idem ואחריה יבוא פסיק, למשל: ג' שלום, ראשית הקבלה, ירושלים ותל אביב תש"ח; הנ"ל, הקבלה בפרובאנס, ירושלים תשי"ט; J. Schacht, *The Origins of Muhammadan Jurisprudence*, Oxford 1950; idem, *An Introduction to Islamic Law*, Oxford 1964

4. רשימות ביבליוגרפיות

- רשימות ביבליוגרפיות הנספחות למאמר תובאנה על פי ההנחיות דלעיל בשינויים הבאים:
- * שם המשפחה יקדים את שמו הפרטי המלא של המחבר וביניהם פסיק.
- * אם לפרסום יותר ממחבר אחד, שמו הפרטי של המחבר השני יירשם לפני שם המשפחה, למשל: בן גוריון, דוד ויצחק בן צבי. ארץ ישראל בעבר ובהווה. ירושלים תש"ס.
- Collins, Larry & Dominique Lapiere. *O Jerusalem*. London 1972
- * בין שם (שמות) המחבר(ים) לשם הספר תבוא נקודה.
- * בין שם הספר למקום ההוצאה תבוא נקודה.

III. טבלאות, שרטוטים, איורים

- * איורים, מפות ולוחות מצורפים יסופרו באופן שוטף (במספור שונה מזה של עמודי הטקסט) ובשולי הטקסט יצוין המקום המוצע לשיכון כל אחד מהם.
- * כל איור, מפה או לוח שהכרחי להזכירם בגוף המאמר יצוינו בטקסט לפי המספור הנ"ל, למשל: דאן: ציור 1.
- * לכל איור יצורף נוסח מוצע של כתובית. אם נדרש הדבר בטקסט, תהיה הכתובית בנוסח: איור 1: ...
- * איורים ותמונות שחלה עליהם זכות יוצרים ידאג המחבר לקבל רשות לפוסטם.

כללי תעתיק מערבית ב'קתדרה'

א. עיצורים

א	א
ב	ב
ג	ג
ד	ד
ה	ה
ו	ו
ז	ז
ח	ח
ט	ט
י	י
כ	כ
ל	ל
מ	מ
נ	נ
ס	ס
ע	ע
פ	פ
צ	צ
ק	ק
ג'	ג'
ח'	ח'
כ'	כ'
ל'	ל'
מ'	מ'
נ'	נ'
ס'	ס'
ע'	ע'
פ'	פ'
צ'	צ'
ק'	ק'

ב. תנועות

1. אמות הקריאה שבערבית יסומנו באמות הקריאה העבריות אל"ף, וי"ו ויו"ד, כגון כתאב, סכון, כביר.

2. כשאין בערבית אם קריאה יתווסף ניקוד לפי שיקול דעת, כדי להקל על הקורא. הכסרה תסומן בחיריק, והדמה בקובוץ, כגון פְּתַאב, מְחַמַּד. העיצור וא"ו המנוקד בפתחה ינוקד בעברית בפתח (כדי שלא ייראה כאם קריאה).

ג. סימנים נוספים

1. שדה (ّ) לא תסומן בתעתיק העברי.
2. תא מרבוטה (ة) בצורת הנפרד תיכתב אה, כגון מדרסה; בצורת הנסמך אַת, כגון מדרסת אלקרויין.
3. אלי"ף מקצורה בצורת תיכתב באל"ף, כגון עלא (على).
4. מדה (آ) תיכתב בשתי אל"פין, כגון אאכל (أكل).

ד. הערות

1. תווית היידוע בערבית (ال) תיכתב בתעתיק עברי תמיד במלואה (גם לפני אותיות השמש), צמוד למילה, בלא מקף, כגון אלקדס, צלאח אלדין.
2. אלי"ף הנכתבת בערבית מעל האות תיכתב באל"ף אחר האות, כגון אלרחמאן (الرحمن), יוצאת מכלל זה המילה الله, הנכתבת אללה.
3. המילים מוחמד, קוראן וסולטאן ייכתבו בווי"ו. שמות ארצות וערים ייכתבו : טורקיה, איסטנבול, בוכרה, אפגניסטן, פקיסטן וכו'.